

Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Cinsel Tacize İlişkin Olumsuz Tutum ve Deneyimlerinin Benlik Saygısı ile İlişkisi

The Relationship Between Negative Attitudes and Experiences of Nursing and Midwifery Students About Sexual Harassment and Self Esteem

Sermin TİMUR,^a
Yıldız YILMAZ^b

^aKadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği,
İnönü Üniversitesi
Malatya Sağlık Yüksekokulu, Malatya
^bElazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları
Hastanesi, Elazığ

Geliş Tarihi/Received: 14.09.2011
Kabul Tarihi/Accepted: 31.08.2012

*Bu çalışma, 4. Dünya Kadın Ruh Sağlığı
Kongresi (16-19 Mart 2011, İspanya)'nda poster
olarak sunulmuştur.*

Yazışma Adresi/Correspondence:
Sermin TİMUR
İnönü Üniversitesi
Malatya Sağlık Yüksekokulu,
Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği,
Malatya,
TÜRKİYE/TURKEY
setimur@gmail.com.tr

ÖZET Amaç: Bu çalışmanın amacı, hemşirelik ve ebeklik bölümü kız öğrencilerinin cinsel tacize ilişkin olumsuz tutum ve deneyimlerinin benlik saygısı ile ilişkisini belirlemektir. **Gereç ve Yöntemler:** Tanımlayıcı olarak yapılan bu araştırma, bir kamu üniversitesinin ebeklik ve hemşirelik bölümlerinde okuyan kız öğrencilerle 01 Ekim 2010-20 Ekim 2010 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, belirtilen okulda ve tarihlerde öğrenimini sürdüren 404 kız öğrenci; örneklemini ise çalışmaya katılan 324 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında katılımcı bilgi formu, cinsel tacize ilişkin tutumlar ölçeği (CTİTÖ) ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi; yüzdelik, ki-kare ve bağımsız gruplarda t-testi kullanılarak yapılmıştır. **Bulgular:** Araştırmada, öğrencilerin %4,6'sının son bir ay içerisinde cinsel tacize uğradığı, tacize uğrayanların %73,3'ünün daha çok sözel tacize maruz kaldığı saptanmıştır. Öğrencilerin %66,7'si cinsel taciz karşısında sessiz kalmayı tercih etmiştir. Cinsel tacize uğrayan öğrencilerin %67,3'ünün benlik saygısı düşüktür ($p<0,05$). Araştırmada, benlik saygısı düşük olan öğrencilerin yüksek olan öğrencilere göre "cinsel taciz kadınların kışkırtıcı davranışları sonucu gelişir." düşüncesinin daha fazla olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). **Sonuç:** Cinsel tacize uğrayan öğrencilerin benlik saygısının daha düşük olduğu ve benlik saygısı düşük olan öğrencilerin cinsel taciz nedeni ile kendilerini daha fazla suçladıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel taciz; benlik kavramı; öğrenciler, hemşirelik

ABSTRACT Objective: The aim of the research was to determine the relationship between sexual harassment experiences and negative attitudes and self esteem of the female students of nursing and midwifery. **Material and Methods:** The research was planned as a descriptive research. The research was conducted with female students of nursing and midwifery departments of a university between 01 October 2010 and 20 October 2010. The population of this study consists of 404 female students. The sample of the study consisted of 324 female students. A questionnaire with 24 items, sexual harassment attitude scale (SHAS), and Rosenberg's self-esteem scale were utilized for the data collection. **Results:** It was found that 4.6% of the students exposed to sexual harassment in the last one month, 73.3% exposed to verbal sexual harassment. 66.7% of the students preferred keeping silent as a reaction to the sexual harassment. 67.3% of the students who reported to be exposed to sexual harassment had low self esteem ($p<0.05$). In the study, students with low self-esteem were determined to have the idea that "sexual harassment results from women's provocative behaviors" more than those with high self-esteem ($p<0.05$). **Conclusion:** In the study, it was observed that students subject to sexual harassment have lower self-esteem and students with low self-esteem more commonly blame yourselves for sexual harassment.

Key Words: Sexual harassment; self concept; students, nursing

Türkiye Klinikleri J Nurs Sci 2013;5(2):64-70

Şiddet fiziksel, duygusal-psikolojik, sözel, cinsel, ekonomik ve daha pek çok şekilde karşımıza çıkabilmektedir.¹ Şiddet türleri içerisinde cinsel taciz, tüm dünyada, bütün kültürlerde ve toplumlarda yaygın olarak

görülen, kadınların çalıştığı tüm mesleklerde yaşanabileceği önemli bir sorundur.² Cinsel taciz, bir kimsenin cinsel arzularını tatmin için bir başkasının cinsel dokunulmazlığına yönelik, ancak vücut dokunulmazlığını ihlal niteliği taşımayan (cinsel saldırı boyutuna ulaşmayan) davranışlarla rahatsız edilmesidir. Cinsel taciz sözel, görsel ve fiziksel olarak üçe ayrılmaktadır. Hem kadınlar hem erkekler cinsel tacize uğrayabilir. Ancak, cinsel taciz özellikle kadınlara karşı işlenen bir suçtur.^{3,4} Garbin ve ark.nın yaptığı çalışmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre üç kat daha fazla tacize uğrama risklerinin olduğu saptanmıştır.⁵ Üniversitede okuyan kız öğrencilerin cinsel tacize maruz kalma oranı %20-%40 arasında değişmektedir. Sayıları sınırlı olan yüksek lisans öğrencilerinde ise bu oranın daha yüksek olduğu tahmin edilmektedir.⁶ Ülkemizde ise kadınların cinsel tacize maruz kalma oranları bölgeden bölgeye değişmektedir. Orta ve Doğu Anadolu Bölgelerinde kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kalma oranı %3,7 iken, Batı Anadolu'da bu oran %4,9 olarak gösterilmiştir.⁷

Cinsel tacizin pratikte teşhisi oldukça zordur. Algılama farklılıkları nedeni ile bir davranış bir kişi tarafından cinsel taciz olarak nitelenirken, bir başkasına göre normal karşılanabilmektedir. Örneğin; mini etek giyen bir kadına bir erkeğin iltifatta bulunmasından bir kadın rahatsız olurken, başka biri memnun olabilmektedir. Algılamadaki bu farklılıklar, kültür, yaş, cinsiyet ve eğitim düzeyinden kaynaklanmaktadır.⁴

Benlik saygısı kişinin kendisi için onayladığı veya onaylamadığı özellikleri ile ilgili olup, onun kendi değeri hakkındaki yargısını göstermektedir. Benlik saygısı kişinin kendini tüm yönleriyle benimsemesi, değer vermesi, kendine güven ve saygı duymasıdır. İnsan hayatının çeşitli noktalarında duygusal ve bilişsel değişkenler bireyin benlik kavramına değişik şekillerde katkıda bulunmaktadır.⁸ Benlik saygısının gelişmesinde ana kaynaklardan biri başkalarının saygısıdır. Başkalarının saygısı, olumlu duygusal etkileşim ve kişinin kendini sevmesini sağlamaktadır.⁹

Üniversite yılları, farklı kültür ve değer yargısına sahip bireylerin bir araya geldiği, sosyalleşme-

nin en fazla yaşandığı dönem olması nedeni ile gençlik için özel ve önemli bir yere sahiptir. Ebelik ve hemşirelik mesleğinin kadın ağırlıklı meslekler grubunda olması, eğitim yılları süresince okulun yanı sıra hastane çevresi ile de iletişim halinde olunmasından dolayı, cinsel tacize maruz kalma riskleri ve farklı sosyalleşme süreçleriyle bu gruptaki öğrencilerin benlik saygısının gelişimi değişebilmektedir.

Bu nedenle bu çalışmada, hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinin cinsel tacize ilişkin olumsuz tutum ve deneyimlerinin benlik saygısı ile ilişkisini belirlemek amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN TÜRÜ

Araştırma, tanımlayıcı bir çalışma olarak planlanmıştır.

ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE ZAMAN

Veriler, bir kamu üniversitesinin sağlık yüksek okulundaki ebelik ve hemşirelik bölümünde okuyan kız öğrencilerden 01 Ekim 2010-20 Ekim 2010 tarihleri arasında toplanmıştır.

ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini, yukarıda belirtilen okulda ve tarihlerde öğrenimini sürdüren 404 kız öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada, örneklem seçimine gidilmemiş ve evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Çalışmanın örneklemine; toplam 324 öğrenci oluşturmuştur. Formların anlaşılabilirliğini değerlendirmek üzere 10 öğrenci üzerinde yapılan pilot çalışma sonuçları, örnekleme dâhil edilmiştir. Öğrencilerden 10'u formu eksik doldurduğu için değerlendirme kapsamına alınmamıştır. Ayrıca, 60 öğrenci araştırmanın yapıldığı tarihlerde derslerde bulunmadıkları için çalışmaya dâhil edilememiştir. Çalışmada evrenin %80,2'sine ulaşılmıştır. Araştırmaya katılmayı reddeden öğrenci olmamıştır.

VERİLERİN TOPLANMASI

Veriler, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinden elde edilmiştir. Öğrencilerin daha sakin bir ortamda olabilmeleri, katılım oranının yüksek olması ve anketi doldurmaya yeterli zaman ayırabilmeleri için veri-

ler mesleki dersler sırasında öğrencilerin kendisi tarafından doldurulmuştur. Veriler araştırmacılar tarafından toplanmış, öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilerek, bireysel bilgilerin korunacağı belirtilmiş, gönüllü olan öğrenciler araştırmaya dâhil edilmiştir.

VERİ TOPLAMA FORMLARI

Verilerin toplanmasında, cinsel tacize ilişkin tutumlar ölçeği (CTİTÖ), Rosenberg benlik saygısı ölçeği (RBSÖ) ve araştırmacılar tarafından literatürden yararlanılarak geliştirilen katılımcı bilgi formu kullanılmıştır.^{4,10-15}

Katılımcı Bilgi Formu

Bilgi formu, öğrencilerin tanıtıcı özellikleri (yaş, bölüm, sınıf, ekonomik durum, medeni durum, anne ve baba eğitimi, kiminle birlikte yaşadığı ve yaşanılan yer), cinsellik ile ilişkili görüşleri (kız-erkek arkadaşlığı hakkındaki görüşleri, partner varlığı, cinsellik deneyimi) ve cinsel tacize ilişkin tutum ve deneyimleri (cinsel tacize uğrama, kim tarafından hangi mekânda tacize uğradığı, hangi tür cinsel tacize uğradığı, cinsel tacize verilen tepki ve taciz sonrası duygusal değişim durumları) ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Cinsel Tacize İlişkin Tutumlar Ölçeği

Araştırmada cinsel tacize ilişkin tutumları ölçmek için CTİTÖ kullanılmıştır. Ölçek 1989 yılında Mazer ve Percival tarafından geliştirilmiştir.¹⁶ Ülkemizde geçerlilik güvenilirlik çalışması ilk kez Güven tarafından yapılmış olup, Salman ve Uğurlu tarafından yeni sorular eklenerek genişletilmiştir.¹⁶ Bu ölçek cinsel tacizi kadınların kışkırtıcı davranışları, erkek ve kadın arasındaki doğal flörtleşmeler ve cinsel tacizi önemsiz bir problem olarak görmeye ilişkin olumsuz tutumları ölçmektedir. Ölçek 22 sorudan oluşmakta, kesme noktası bulunmamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan, cinsel tacizin daha fazla tolere ve kabul edildiğini göstermektedir. Ölçekte 2, 5, 10, 14, 20, 22. maddeler ters puanlanmaktadır. Salman ve Uğurlu tarafından genişletilen ölçeğin “kışkırtıcı davranışlar” alt boyutu güvenilirlik katsayısı 0,83, “doğal flörtleşmeler” alt boyutu güvenilirlik katsayısı 0,78, “cinsel tacizi önemsiz bir problem olarak görme”

alt boyutu güvenilirlik katsayısı 0,67 bulunmuştur.¹⁷ Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı sırasıyla 0,75, 0,72, ve 0,65 olarak hesaplanmıştır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

RBSÖ, 1965 yılında Rosenberg tarafından geliştirilmiştir.¹⁸ Çoktan seçmeli 12 alt kategoriden oluşan ölçekte 63 madde yer almaktadır. Bu çalışmada, 10 maddeden oluşan “Benlik Saygısı” alt kategorisi kullanılmıştır. Her bir maddede “Çok doğru”, “Doğru”, “Yanlış” ve “Çok yanlış” şeklinde yanıt seçenekleri bulunmaktadır. İlk 10 sorudan alınan toplam puan 0-1 ise benlik saygısı yüksek; 2-4 ise orta; 5-6 ise benlik saygısının düşük olduğunu göstermektedir. Ülkemizde geçerlilik güvenilirlik çalışması Çuhadaroğlu tarafından yapılmış olup, güvenilirlik katsayısı 0,75 olarak saptanmıştır.^{10,19} Bu çalışma kapsamında benlik saygısı envanterinin iç tutarlık katsayısı 0,73 olarak hesaplanmıştır.

İstatistiksel Analiz

Araştırma sonucu elde edilen verilerin analizinde SPSS for Windows 10,0 paket programı kullanılmıştır. İstatistiksel analizlerde ki-kare testi, bağımsız örneklerde t-testi ve Pearson korelasyon analizi kullanıldı. Ölçülebilir veriler ortalama (\bar{x}) ve standart sapma (SS) ile birlikte verilmiştir. İstatistiksel anlamlılık $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırmaya başlamadan önce, araştırmanın yapılacağı okuldan yazılı izin alınmıştır. Ayrıca öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilmiş, bireysel bilgilerin korunacağı ve istedikleri zaman araştırmadan çekilebilecekleri belirtilerek gönüllü olanlar çalışmaya dâhil edilmiştir.

ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma, bir sağlık yüksekokulunun ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin yaş ortalaması $20,4 \pm 1,61$ (min: 17, max: 27) yıl olup, %43,2'sinin ekonomik durumunun kötü olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %56,5'i hemşirelik, %43,5'i ebelik bölümünde %26,9'u bi-

inci, %24,7'si ikinci, %25,3'ü üçüncü, %23,1'i de dördüncü sınıfta okumaktadır. Öğrencilerin annelerinin eğitim durumu %43,2 ile babalarının eğitim durumu ise %32,7 ile en fazla ilköğretim düzeyindedir. Öğrencilerin %95,4'ünün bekâr olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %68,5'i kentte yaşadığını belirtmiştir. Araştırmada RBSÖ toplam puanı ile CTİTÖ toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 1'de, öğrencilerin cinsel tacize uğrama oranı görülmektedir. Araştırmada öğrencilerin %4,6'sı cinsel tacize uğradığını belirtmiştir. Tablo 2'de cinsel tacize uğrayan öğrencilerin cinsel taciz deneyimlerinin dağılımı görülmektedir. Cinsel tacize maruz kalan öğrencilerin %26,7'si fiziksel, %73,3'ü sözel tacize uğradığını belirtmiştir. Öğ-

TABLO 1: Öğrencilerin cinsel tacize uğrama oranının dağılımı (n:324).

Cinsel tacize uğrama	Sayı	%
Evet	15	4,6
Hayır	309	95,4

TABLO 2: Cinsel tacize uğrayan öğrencilerin cinsel taciz deneyimlerinin dağılımı (n:15).

Cinsel taciz türü	Sayı	%
Fiziksel	4	26,7
Sözel	11	73,3
Cinsel tacizi yapan kişi		
Bilinen kişi	2	13,3
Bilinmeyen kişi	13	86,7
Tacize uğrama ortamı		
Sosyal güvenilir ortam	12	80,0
Sosyal güvensiz ortam	3	20,0
Cinsel tacize verilen tepki		
Sessiz kalma	10	66,7
Olumsuz tepki	5	33,3
Cinsel taciz sonrası hisler		
Erkeklerle karşı nefret ya da güvensizlik	6	40,0
Benlik saygısında azalma	5	33,3
*Diğer	4	26,7
Cinsel tacizden etkilenme durumu		
Evet	3	20,0
Hayır	12	80,0
Toplam	15	100,0

*Pişmanlık, olağan bir olay, karşısındaki ruh sağlığının bozuk olduğunu düşünme.

rencilerin %86,7'si cinsel taciz uygulayan kişi ya da kişileri tanımadıklarını, %80'i taciz olayının sosyal olarak güvenilir bir ortamda olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %66,7'si cinsel taciz karşısında sessiz kaldığını belirtmiştir. Öğrencilerin %40'ı taciz sonrası erkeklerle karşı nefret ya da güvensizlik hissettiğini ve %20'si taciz sonrası hayatının etkilendiğini belirtmiştir.

CTİTÖ ve RBSÖ'nün cinsel tacize uğrama durumuna göre dağılımı Tablo 3'te görülmektedir. Öğrenciler CTİTÖ kadınların kışkırtıcı davranışları sonucu görme alt boyutu, erkek ve kadın arasındaki doğal flörtleşmeler olarak algılama ve cinsel tacizi önemsiz bir problem olarak görme alt grupları puan ortalamaları sırasıyla $3,3\pm 0,9$, $2,1\pm 0,8$, $2,0\pm 0,4$ 'tür. CTİTÖ'nün kadınların kışkırtıcı davranışları, erkek ve kadın arasındaki doğal flörtleşme, cinsel tacizi önemsiz bir problem olarak görme alt grupları ile cinsel tacize uğrama arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır ($p<0,05$).

Tablo 4'te öğrencilerin cinsel tacize uğrama durumuna göre benlik saygısı düzeyi görülmektedir. Araştırmada öğrencilerin %66'sının benlik saygısı yüksek, %34'ünün düşüktür. Cinsel tacize uğrayan öğrencilerin %60'ında, uğramayan öğrencilerin ise %32,7'sinde düşük benlik saygısı saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 5'te CTİTÖ alt gruplarına göre öğrencilerin benlik saygısı düzeyinin dağılımı görülmektedir. CTİTÖ'nün kadınların kışkırtıcı davranışları sonucu alt boyutu puanı benlik saygısı yüksek olan öğrencilerde $3,2\pm 0,8$, benlik saygısı düşük olanlarda $3,5\pm 1,0$ bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$). Benlik saygısı ile CTİTÖ'nün erkek ve kadın arasındaki doğal flörtleşmeler olarak algılama ve cinsel tacizi önemsiz bir problem olarak görme alt grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmamıştır ($p>0,05$).

TARTIŞMA

Kadınların maruz kaldığı cinsel taciz oranını tahmin etmek zordur. Bu durumun en önemli nedenlerinden biri cinsel tacizin sınırına karar veremekte ilişkilidir. Ayrıca korku, utanma, kendini suçlama

TABLO 3: Öğrencilerin cinsel tacize uğrama durumuna göre cinsel tacize ilişkin tutumlar ölçeği puanları (n:324).

CTİTÖ	Cinsel tacize uğrayan	Cinsel tacize uğramayan	Toplam	Önemlilik
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	
Kadınların kışkırtıcı davranışları	3,3±1,0	3,3±0,9	3,3±0,9	p>0,05
Erkek ve kadın arasındaki doğal flörtleşme	2,3±0,8	2,1±0,8	2,1±0,8	p>0,05
Cinsel tacizi önemsiz bir problem olarak görme	2,1±0,5	2,0±0,4	2,0±0,4	p>0,05

CTİTÖ: Cinsel tacize ilişkin tutumlar ölçeği.

TABLO 4 Öğrencilerin cinsel tacize uğrama durumuna göre benlik saygısı düzeyi (n:324).

Benlik saygısı düzeyi	Cinsel tacize uğrayan	Cinsel tacize uğramayan	Toplam	Önemlilik
	n (%)	n (%)	n (%)	
Benlik saygısı yüksek	6 (40,0)	208 (67,3)	214 (66,0)	*p<0,05
Benlik saygısı orta/düşük	9 (60,0)	101 (32,7)	110 (34,0)	
Toplam	15 (4,6)	309 (95,4)	324 (100,0)	

*Ki-kare (X²): 4,759.**TABLO 5:** Cinsel tacize ilişkin tutumlar ölçeği alt gruplarına göre öğrencilerin benlik saygısı düzeyi (n:324)

CTİTÖ	Benlik saygısı yüksek	Benlik saygısı orta/düşük	Önemlilik
	$\pm SS$	$\pm SS$	
Kadınların kışkırtıcı davranışları	3,2±0,8	3,5±1,0	*p<0,05
Erkek ve kadın arasındaki doğal flörtleşme	2,0±0,8	2,1±0,8	p>0,05
Cinsel tacizi önemsiz bir problem olarak görme	2,0±0,5	2,0±0,3	p>0,05

*Bağımsız örneklerde t-testi (t):-2,756.

CTİTÖ: Cinsel tacize ilişkin tutumlar ölçeği.

ya da işini kaybetme endişesi nedeni ile de bireyler cinsel tacizi ifade edemeyebilirler.⁶ Araştırmamızda, öğrencilerin cinsel tacize uğrama oranı %4,6 bulunmuştur. Cinsel tacize uğrama oranını Çelebioğlu ve ark. hemşirelik öğrencilerinde %4,2, Yiğitalp ve ark. üniversite öğrencilerinde %5,7, Marsh ve ark. üniversitede çalışan kadınlarda %4,1 olarak tespit etmiştir. Bu çalışmada ortaya çıkan oran, belirtilen çalışmalarla benzerdir.^{11,20,21}

Araştırmada cinsel tacize uğrayan öğrencilerin çoğunluğunun sözel tacize, dörtte birinin de fiziksel tacize uğradığı saptanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin çoğunluğu tacizi yapan kişi ya da kişileri tanımadığını ve taciz sırasındaki ortamın sosyal ve güvenilir bir ortam olduğunu belirtmiştir. Garbin ve ark.da, yaptıkları çalışmada bizim çalışmamıza benzer şekilde öğrencilerin yaklaşık yarısının cinsel tacize sosyal bir ortamda maruz kaldığını, tacizi

uygulayan kişi ya da kişileri çoğunlukla tanımadıklarını ve uygulanan taciz şeklinin daha çok sözel olduğunu belirtmiştir.⁵

Cinsel saldırıya verilen ilk tepkiler; şok, duygusal küntlük, geri çekilme ve reddetmedir. Yabancılar tarafından saldırıya uğrayan kişi saldırganın aynı şeyi yeniden tekrarlamasından korkar.² Araştırmamızda da, benzer şekilde öğrencilerin çoğu cinsel taciz karşısında sessiz kalmıştır. Garbin ve ark.nın yaptığı çalışmada da, öğrencilerin taciz karşısında genellikle sessiz kalmayı tercih ettikleri görülmüştür. Literatürde cinsel taciz ya da şiddet karşısında bireylerin tepki vermeyi tercih ettikleri belirtilmektedir.^{5,21,22}

Araştırmada öğrenciler, taciz sonrası daha çok erkeklere karşı nefret ya da güvensizlik hissettiğini ve taciz sonrası hayatlarının etkilendiğini (%20) belirtmişlerdir. Çelebioğlu ve ark. şiddete uğrayan öğ-

rencilerin %84,3'ünün şiddet sonrası kızgınlık, öfke ve düşmanlık hissettiğini, %59,7'sinin hayal kırıklığı yaşadığını saptamıştır. Bulgumuz, Çelebioğlu ve ark.nın bulgusu ile benzerlik göstermektedir.²¹

Öğrencilerin cinsel tacizi kadınların kışkırtıcı davranışları sonucu görme alt boyutu, erkek ve kadın arasındaki doğal flörtleşmeler olarak görme ve cinsel tacizi önemsiz bir problem olarak görme alt boyutu puan ortalamaları sırasıyla 3,3±0,9, 2,1±0,8, 2,0±0,4'tür. Uğurlu ve ark. üniversiteli kız öğrenciler ile yaptıkları çalışmada CTİTÖ kışkırtıcı davranışlar alt boyutu puan ortalamasını 3,07, cinsel tacizi önemsiz bir problem olarak görme alt boyutu puan ortalamasını ise 1,46 olarak saptamıştır.¹⁷ Bulgumuz, Uğurlu ve ark.nın çalışma bulgusunu destekler niteliktedir.

Benlik saygısı bireylerin diğerleriyle olan sosyal etkileşimleri sonucu gelişmektedir. Cinsel taciz durumunda sosyal etkileşim olumsuz olarak etkilenmektedir. Yüksek benlik saygısı kendine güven, iyimserlik, başarılı olma isteği ve güçlüklerden yılmama gibi olumlu ruhsal niteliklerin yanı sıra, başkaları tarafından değerli bulunma inancını da gerektirmektedir.⁸ Şiddete maruz kalan kadınlar ise bu durumun tam tersine, kendilerini aciz, güçsüz, daha önce yaptıkları birçok şeyi yapamaz durumda hissetmektedirler.^{6,7} Şiddet ile benlik saygısı arasındaki bu negatif ilişki araştırmamızda da saptanmıştır. Araştırmada cinsel tacize uğrayan öğrencilerde benlik saygısının, uğramayan öğrencilere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Literatürde de şiddetin benlik saygısını azalttığına ilişkin pek çok çalışma bulunmaktadır.^{22,23} Ancak araştır-

mamızda, RBSÖ ile CTİTÖ toplam puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırmada, benlik saygısı düşük olan öğrencilerin daha çok "Cinsel tacize kadınların kışkırtıcı davranışları neden olur" düşüncesine sahip oldukları saptanmıştır. Cinsel tacizin benlik saygısının gelişimini olumsuz etkilediği, bununla ilişkili olarak öğrencilerin taciz karşısında kendilerini suçlama eğilimi içerisinde oldukları görülmektedir. Uğurlu ve ark.nın yaptığı çalışmada, kadınların cinsel taciz karşısında kendilerini suçlama eğiliminin erkeklere göre daha fazla olduğu saptanmıştır.¹⁷

SONUÇ

Araştırmada, üniversitedeki kız öğrencilerin cinsel tacize maruz kalma oranlarının literatür ile benzer olduğu, cinsel tacizi yaşama ve benlik saygısı arasında negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca, düşük benlik saygısına sahip öğrencilerin cinsel tacize ilişkin daha çok kendilerini suçladıkları belirlenmiştir.

Buna göre, öğrencilerin eğitimleri süresince cinsel taciz kavramına ilişkin doğru bilgilendirilmenin yapılması ve farkındalıklarının artırılması önerilmektedir. Düşük benlik saygısının aynı zamanda cinsel taciz algısını da etkilediği düşünülerek, öğrencilerin benlik saygısının artırılmasına yönelik yol gösterici tutumların ve uygun girişimler için fırsatlar oluşturulmasının öğrencilerin cinsel tacizi doğru algılamasına, cinsel tacize verilen tepkiye ve öğrencilerin kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Atman ÜC. [Violence against women, sexual harassment/rape]. STED 2003;12(9):333-5.
2. Timur S, Ok Ş. [Sexual harassment on women and children]. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2001;4(2):68-74.
3. Celbiş O, Karaca M, Özdemir B, Baransel Isır A. [Examination in sexual crimes]. Harran Tıp Fakültesi Dergisi 2004;1(4):48-52.
4. Tengilimoğlu D, Tahtasakal M. [The offices ethical rules and the sexual harassment incidents in the offices by gender: a field study]. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi 2004;15:30-44.
5. Garbin CAS, Zina LG, Garbin AJI, Moimaz SAS. Sexual harassment in dentistry: prevalence in dental school. J Appl Oral Sci 2010;18(5):447-52.
6. Chrisler JC, Ferguson S. Violence against women as a public health issue. Ann NY Acad Sci 2006;1087:235-49.
7. Henrica AFM, Yüksel İ, Çağatay P. [The prevalence of violence against women]. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık; 2009. p.45-65.
8. Mruk CJ. The crucial issue of defining self-esteem. Self-Esteem Research, Theory, and Practice: Toward A Positive Psychology of Self Esteem. 3rd ed. New York: Springer Publishing Company Inc; 2006. p.1-27.
9. Özkan İ. [Factors affecting self-esteem]. Düşünen Adam 1994;7(3):4-9.

10. Uçar T, Uzun Ö. [Examination of effect on body image, self-esteem and marital adjustment of mastectomy in women with breast cancer]. *Meme Sağlığı Dergisi* 2008;4(3):162-8.
11. Yiğitalp G, Ertem M, Özkaynak V. [Experiences and thoughts of university students about psychological violence]. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni* 2007;6(2):131-6.
12. Özan S, Aras Ş, Şemin S, Orçin E. [Sexual attitudes and behaviors of Dokuz Eylül University School of Medicine students]. *DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi* 2004;18(1):27-39.
13. Korkmaz Çetin S, Bildik T, Erermiş S, Demiral N, Özbaran B, Tamar M, et al. [Sexual behavior and sources of information about sex among male adolescents: an 8-year follow up]. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2008;19(4):390-7.
14. Pınar G, Doğan N, Ökdem Ş, Algier L. [Knowledge, attitudes and behavior of students related to sexual health in a private university]. *Tıp Araştırmaları Dergisi* 2009;7(2):105-13.
15. Aras S, Şemin S, Günay T, Orçin E, Özan S. [High school students' sexual attitudes and behavior]. *Türk Pediatri Arşivi* 2005;40(2):72-82.
16. Mazer DB, Percival EF. Ideology or experience? The relationships among perceptions, attitudes, and experiences of sexual harassment in university students. *Sex Roles* 1989; 20(3-4):135-47.
17. Uğurlu NS, Salman S, Turgut S. Predictors of Turkish women's and men's attitudes toward sexual harassment: ambivalent sexism, and ambivalence toward men. *Sex Roles* 2010; 63(11):871-81.
18. Rosenberg M. *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press. 1965.
19. Saygın Y, Arslan C. [An investigation social support, self-esteem and subjective well-being level of college students]. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi* 2009;28:207-22.
20. Marsh J, Patel S, Gelaye B, Goshu M, Worku A, Williams MA, et al. Prevalence of workplace abuse and sexual harassment among female faculty and staff. *J Occup Health* 2009;51(4): 314-22.
21. Çelebioğlu A, Akpınar RB, Küçüköğlü S, Engin R. Violence experienced by Turkish nursing students in clinical settings: their emotions and behaviors. *Nurse Education Today* 2010; 30(7):687-91.
22. Akbağ M, Barakas R. [An examination on the perception of violence and its relation to self-esteem among Turkish women]. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2010;7(2):717-30.
23. Kapıcı EG. [Bullying type and severity among elementary school students and its relationship with depression, anxiety and self esteem]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 2004;37(1):1-13.